

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Tuovatko nuorisotyöttömät helpoituksen rakennusalan työvoimapulaan?

Ahti Junntila, rakennusinsinööri
Toimitusjohtaja, Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry
ahti.junntila@rkl.fi

Nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen on laaja ja vakava ongelma.

Kasvanut nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen on viime aikoina tuotu aiheellisesti ja onneksi myös näkyvästi esille mediassa. Keskustelussa on käynyt ilmi myös nuorten työkyvyttömyyseläkkeiden yleisyys, mikä osaltaan kuvastanee näiden nuorten totaalista ajautumista irti aktiivisesta roolista yhteiskunnassa. On myös todettu, että 1990-luvun laman välilliset seuraukset näkyvät sukupolvessa, joka tuolloin eli lapsuuttaan – siis nykyisissä nuorissa.

Etenkin nuorille työttömyys ja syrjäytyminen on suuri inhimillinen koettelemus. Nuoren unelmat karkaavat saavuttamattomiin, mikäli hän ei työllisty eikä näin ollen pysty tekemään esimerkiksi toimivia hankintoja. Yhteiskunnan kannalta työvoiman ulkopuolella oleva nuori on hukkaan heitetty voimavara sekä myös merkittävä kustannus. Valtiontalouden tarkastusviraston arvion mukaan yhdestä syrjäytyneestä nuoresta aiheutuu yhteiskunnalle miljoonan euron kustannukset ennen kuin hän täyttää 60 vuotta.

Tilastokeskuksen Pekka Myrskylä on syksyllä 2012 julkaistussa tutkimuksessaan laskenut, että ”syrjäytyneitä”, eli vailla toisen asteen tutkintoa ja työn ja opiskelun ulkopuolella olevia nuoria, on yli 50 000. Heistä yli 30 000 ei ole ilmoittautunut työttömiksi työnhakijoiksi.

Heistä jokaisen kohdalla ei onneksi ole kyse lopullisesta syrjäytymisestä, jonka seurauksena nuori päätyisi päihdeongelmiin ja rikollisuuteen. Nämä kouluttautumattomat nuoret ovat joka tapauksessa suurimmassa vaarassa päätyä pitkälläkin aikavälillä yhteiskunnan huolehdittavaksi. Varsinkin nykyään, jolloin työttömyys yleisesti on kasvussa.

Työministeriön mukaan nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömyys kasvoi keväällä 2013 edelliseen vuoteen verrattuna. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli huhtikuussa 2013 yhteensä lähes 35 000.

Myös hallitus on tunnistanut ongelman ja yrittää löytää keinoja, joilla ehkäistään nuorten syrjäytyminen.

Nuorisotyöttömyys on lähes 25 %. Nuorisotakuuta, hallituksen vuoden 2013 alussa käynnistämää hanketta nuorten syrjäytymisen estämiseksi, ei ole saatu toimimaan odotetulla tavalla.

Nuorisotakuu tarkoittaa sitä, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaa.

Hallituksen mukaan nuorisotakuun voimaantumisen jälkeen on nähty pieniä merkkejä nuorisotyöttömyyden kasvun taitumisesta. Tilastokeskuksen mukaan nuorisotyöttömyys kasvoi kuitenkin edelleen keväällä 2013, sen tekemän työvoimatutkimuksen mukaan alle 25-vuotiaiden työttömyysaste oli huhtikuussa 2013 24,4 %. Kasvua vuodentakaisesta oli 0,9 prosenttiyksikköä.

Yksi nuorisotakuun työkaluista on nuorison Samsi-kortti, jolla työnantaja saa nuoren kuukausipalkkaan 700 euron tuen kymmeneksi kuukaudeksi. Syksyllä 2013 nuorisotakuu näkyy myös toisen asteen koulutuspaikkojen yhteishaussa ja vuosina 2014–2017 ammatillisen koulutuksen lisäämisessä.

Akavan asiantuntijan Miika Sahamiehen arvion mukaan korkeasti koulutetut nuoret aikuiset jäävät ainakin toistaiseksi nuorisotakuun ulkopuolelle. Sahamiehen mukaan korkeasti koulutettujen nuorten työttömyys on lisääntynyt huomattavasti vuoden aikana.

Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten nuorten asema ei kuitenkaan ole niin huono kuin kansallinen keskustelu antaa ymmärtää. Kansainvälisesti verrattuna suomalaiset nuoret osallistuvat koulutukseen ahkerasti, ja jos tarkastellaan koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, niin työttömien tai työvoiman ulkopuolella olevien nuorten osuus väestöstä ei ole suuri.

On lyhytnäköistä pitää nuorten työllistämistä taloudellisesti kannattamattomana.

Keskeinen ongelma on, ettei työtön, syrjäytymisvaarassa oleva nuori useinkaan ole yksityiselle työnantajalle kannattava sijoitus. Lyhytkin työkokemus olisi nuorelle äärimmäisen tärkeää, sillä onnistumisen kokemukset voivat kasvattaa itseluottamusta sekä vähentää työelämään liittyviä ennakkoluuloja. Yhteiskunta hyötyy merkittävästi jokaisesta työllistetyksi saadusta nuoresta. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen ja ohjaaminen opiskelumaan tai työuralle on keskeinen asia. Olennainen kysymys on, millaisia kannustimia yrityksille tulee kehittää, jotta ne saadaan mukaan nuorten tukemiseen.

Nuorisotyöttömyys on rakennusalalle työvoimamahdollisuus.

Rakennusalalla on puute osaavasta työvoimasta. Viime vuosina olemme joutuneet palkkaamaan rakennustyömaille kasvavassa määrin meille ulkomailta tulevaa työvoimaa. Tällöin ongelmia on syntynyt kielitaidottomuuden sekä kulttuurillisten erojen vuoksi. Aina ei myöskään ole ollut mahdollisuutta varmistua työhön otetun henkilön riittävästä ammattitaidosta eikä rakennusalan työkokemuksensa laajuudesta. Muun muassa näistä syistä myös rakennusalan laatuongelmista on tullut lähes joka-päiväinen keskustelun aihe mediassa.

On harmittavaa, että samalla kun meillä on valtaisa nuorten työttömien resurssi käytettävissä, me todellisuudessa kärsimme rakennusalalla pulaa osaavista työntekijöistä. Kysyntä ja tarjonta eivät siis kohtaa. On aiheellista kysyä, miksi rakennusala ei kiinnosta nuoria työpaikkana, ja vastaavasti miksi rakennusalan yritykset eivät kykene palkkaamaan töihinsä suomalaisia nuoria.

Maanrakennusalan Neuvottelukunta ry teetti infra-alan osaamistarveselvityksen (sen toteutti Pekka Vaara / Sumtsa Oy 2012). Selvityksen johtopäätöksiä ja ehdotuksia voi hyvinkin peilata koko rakennusalalle.

Selvityksen perusteella voidaan summata, että rakennustyömaille tarvitaan päälliköitä, työnjohtajia, erikoisosaajia sekä rakennusammattityöntekijöitä. Rakennusalalla on nuorille tarjolla runsaasti loistavia tulevaisuuden mahdollisuuksia. Työttömistä nuorista on mahdollista saada helpotusta työmaille. Mutta myös alan on vastattava nuorten odotuksiin. Emme voi odottaa pelkästään nuorten vastavaan alan odotuksiin. Koulutuspaikkojen lisääminen ei auta, mikäli koulutus keskeytyy tai rakennusalan koulutuksesta valmistuttua alalla ei kuitenkaan pysyt.

Nuoret arvostavat työn mielekkyyttä ja viihtyisyyttä.

Selvityksen mukaan palkka on myös nuorille merkittävä kiinnostavuustekijä, siltä osin rakennusala on kilpailukykyinen. Nuorille kuitenkin viihtyisyys, mielekkäisyys ja kehittämismahdollisuudet ovat ratkaisevia tekijöitä. Niiden osalta rakennusala ei ole kilpailukykyinen. Ensimmäinen kesätyö- tai harjoittelupaikka on avainkokemus, jonka pohjalta nuori suuntaa uravalintaansa. Rakennustyömaille on muun muassa työturvallisuuden vuoksi lähes mahdotonta ottaa 13–14 vuotiaita työelämään tutustuvia (TET) nuoria. Lähinnä heille on tarjolla palvelu- tai muun vastaavan alan työyhteisöjä, joihin he voivat mennä ”leimautumaan” työelämään. Rakennusala voi kilpailla lähinnä niiden nuorten mielenkiinnosta, jotka syystä tai toisesta ovat tekemässä työuravalintaansa vasta 17–18-vuotiaina etsiessään kesätöitä. Tällöin niin sanottujen kultajyvien löytäminen rakennusalan tekijöiksi on jo vähäistä tästä suppeammasta joukosta. TAT:n (Taloudellinen tiedotustoimisto) tutkimuksen mukaan rakennusalan kiinnostavuus työpaikkana on nuorten keskuudessa varsin alhaisella tasolla. Kiinnostavimpia aloja ovat opetus- ja koulutusala, tieteellinen tutkimus- ja kehittämisala sekä esimerkiksi media- ja viestintäala. Vähemmän kiinnostavia aloja kuin rakennusala olivat tutkimuksen mukaan turvallisuusala, maa- ja metsätalous sekä vain muutama muu toimiala.

Nuoret kokevat työssä viihtymiselleen tärkeiksi työhön saamansa perehdytyksen sekä työyhteisön tuen ja palautteen. Myös vastuun ja haasteiden saaminen koetaan motivoivaksi ja kiinnostavuutta lisääväksi.

Nuorten keskuudessa rakennusalalla on huono imago.

Kysymykseen, kuinka nuoret saataisiin työhön rakentamisen pariin, kiteytyy vastaus kolmeen asiaan. Alan työpaikkojen on oikeasti muututtava paremmiksi. Alalle on saatava lisää aloitus- ja koulutuspaikkoja sekä työelämälähtöisempää koulutusta. Alan töihin täytyy pystyä tutustuttamaan ja sitouttamaan nuoria merkittävästi nykyistä varhaisemmassa vaiheessa, sekä opiskeluaikana ja uran alussa sitouttamisesta tulee edelleen huolehtia.

Rakennusalan imago on huono, ja ala koetaan vanhanaikaisena sekä likaisena työympäristönä. Alan johtamismetodeja pidetään huonoina, jopa työkeinä. Todellisuudessa myös rakennusalalla on tarjolla varsin moderneja ja nykyaikaisia työvälineitä sekä työskentelytapoja. Kuinka nuoret saadaan vakuuttuneiksi näistä positiivisista näkökulmista ja alan suomista mahdollisuuksista?

Miten rakennusalan työpaikoista saadaan parempia? Työolosuhteet on saatettava kuntoon ja mielekkäiksi myös ”työmaamontussa”. Perekhyttämiseen ja kannustamiseen tulee panostaa nykyistä enemmän. Yksilöä tulee kuunnella ja hänet tulee huomioida, halukkaille tulee osata antaa vastuuta ja haasteita. Alan johtamisen tulee olla reilua ja läpinäkyvää. Lähiesimies ratkaisee työnantajakuvan ja samalla koko toimialan imagon. Alan yrittysten tulee ymmärtää, että työelämään tutustuvat nuoret ja työharjoittelijat ovat mahdollisuus eivätkä rasite. Ensimmäisen harjoittelupaikan kokemus ratkaisee, samoin se mitä kaverit syksyllä kertovat toisilleen. Tässäkin asiassa ”paha kello kauas kuuluu”.

On lukuisia tapoja parantaa rakennusalan kiinnostavuutta.

Rakennusala tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia kädentaidoiltaan lahjakkaille nuorille, joita varsinaisen opiskelu ei ystystä tai toisesta kiinnosta. Alan kannalta olisi tärkeää lisätä työssäoppimisen mahdollisuuksia näille opiskelua vierastaville nuorille. Nykyinen koulutusjärjestelmä ei kaikissa tapauksissa ohjaa ammatillista koulutusta elinkeinoelämän tarpeiden mukaan. Ammatillisista oppilaitoksista sekä myös korkeamman asteen oppilaitoksista valmistuu monille muille aloille nuoria työttömäksi samalla kun rakennusalalla podetaan vajuusta.

Rakennusalan koulutuksen sisältökään ei aina täytä alan tarpeita. Liian usein yritysjohtajat toteavat, että ammatillisesti koulutetut nuoret eivät osaa alan töitä, vaan yritykset joutuvat lopulta kouluttamaan itse työntekijänsä varsinaisiksi alan osaajiksi.

Opetuksen käytännönläheisyyttä on lisättävä ja koulutusohjelmien alkuvaiheeseen tulee liittyä aitoja työelämä- ja yrityskontakteja. Oppilaitosten ja yrittysten yhteistyö tulee saada uudelle tasolle. On saatava nykyistä enemmän kouluttajia yrityksistä kouluihin ja vastaavasti lisättävä opettajien mahdollisuuksia päivittää työelämäosaamistaan aidos- ja yritysympäristössä.

Yritykset tulee saada aktiivisemmin mukaan opetusohjelmien suunnitteluun sekä tarjoamaan aktiivisemmin opiskelijoille projektitöitä, harjoittelujaksoja sekä case-esittelyjä ja yritysesityksiä.

Uudenlaisien, vahvasti työssäoppimiseen perustuvien opinto-ohjelmien kehittämistä tulisi edistää. Samalla olisi mahdollista toteuttaa nykyistä yleisemmin erityisesti erikoisammatteihin liittyvää yritysälähtöistä tilauskoulutusta.

Nykyajan trendit on hyväksyttävä myös rakennusalalla.

Nykynuorten arvomaailma muotoutuu tässä tietoteknisessä ja vahvasti sosiaaliseen mediaan pohjautuvassa yhteiskunnassa hyvin erilaiseksi verrattuna meidän rakennusalan pian eläkkeelle jäävien konkareiden arvostuksen kohteisiin.

Me iäkkäämmät osaajat arvioimme helposti nuoria jopa saamattomiksi yöeläjiä ja varsin yleisesti epäilemme heidän kykyään esimerkiksi noudattaa nykyisen käytännön mukaisia työaikoja. Olisiko mahdollista edes pohtia, mitkä nuorten arvostamat toimintatavat voisivat sopia alalle ja missä asioissa voisimme joustaa tottumistamme normeista? Olisiko mahdollista madaltaa kynnystä nuorille tulla työskentelemään rakennusalalle?

Osaltaan myös yhteiskunnan tarjoamat mahdollisuudet työttömänäkin turvata päivittäisen elämän perustarpeet kilpailevat vaihtoehtona nuorille tehdä työtä. Me, niin sanottu suuri ikäluokka sekä sen ensimmäisen polven jälkeläiset, olemme useimmat kasvaneet maalaismiljöössä, missä olemme lapselta saakka oppineet tekemään kodin pieniä askareita. Työn tekemisestä tuli jo lapsena luonnollinen osa arkipäiväämme. Kaupunkilaisuuskupolven nuorilla tätä mahdollisuutta ”leimautua” työn tekemiseen ei yhtä laajasti ole ollut. Siinäkin lienee yksi syy siihen, miksi nykynuoriso ei odottamallamme tavalla ole kasvanut työhön kiinni.

Myös kurssimuotoisen koulutusjärjestelmän vaihtuoksia nuorten opiskelumenestykseen ja arvomaailman muotoutumiseen on syytä arvioida, jopa kriittisesti. Kaikilla ei lukioikäisenä, eikä välttämättä vielä ammattikorkeakouluiässäkään, ole kypsyysta tehdä tulevaisuutensa kannalta oikeita valintoja kurssikokonaisuuksista eikä itsenäisesti pitää yllä riittävän tiukkaa opiskelutahtia. Valmiiksi paketoitua luokkamuotoon kootut ja läsnäolopaketoidut opinto-ohjelmat saattaisivat monessa tapauksessa olla edelleen perusteltuja.

Nykymuotoinen koulutusjärjestelmä ja yhteiskunta eivät vahvista nuorten ryhmässätoimimistaitoja. Sovittujen aikataulujen noudattamiseen ei totuta opiskeltaessa vapaassa kurssimuotoisessa ympäristössä. Myös mobiili kaikkialle ulottuva sosiaalinen media ja siihen liittyvä yhteydenpito vieraannuttavat nuoria henkilökohtaisten kontaktien, siis tapaamisen kulttuurista. Työelämän kannalta, ainakin rakennusalalla, tämä henkilökohtainen vuorovaikutustaito sekä aikataulusitoutunut toimintatapa ovat äärimmäisen tärkeitä.

Rakennusala on tulevaisuuden toimiala.

Rakentaminen ei tule siirtymään ”halpamaihin” Suomesta, eikä se lopu koskaan. Korjausrakentamisen määrä kasvaa ja tarvitsemme jatkuvasti myös uudiskohteita. Rakennusala tarvitsee ammattitaitoista ja tekemisestään ammattilypeyttä tuntevaa työvoimaa. Suomalaisuuteen syntyneiden on helpompi samaistua kulttuurilliseen arvomaailmaamme kuin tänne useimmiten pakosta työn perässä muuttaneiden. Ei ole sanahelinää todeta, että meidän on pakko saada suomalaiset nuoret kiinnostumaan rakennusalan työtehtävistä. Rakennusalan yritysten on löydettävä keinoja, joilla alan tehtävät koetaan kiinnostaviksi. Todennäköisesti rakennusalan yritysten todellakin on muututtava nykyistä paremmiksi työpaikoiksi. Toivottavasti hyvin pian on se vuosi, jolloin Suomen paras työpaikka -kilpailun voittaa jokin rakennusalan yritys!

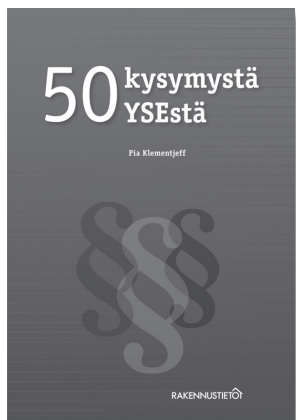
Lähdemateriaalina on käytetty artikkelissa mainittua Pekka Vaaran tekemää selvitystä.

50 kysymystä YSEstä

Pia Klementjeff

Kirjassa käydään käytännönläheisten kysymysten ja vastausten avulla läpi Rakennusurakan yleisten sopimusehtojen (YSE 1998) soveltamistilanteita, joihin usein liittyy tulkintaongelmia tai joihin on vaikeaa omin avuin löytää vastausta. Lisäksi esitellään tuoreimman oikeuskäytännön ja -kirjallisuuden kannanottoja YSE-ehtojen tulkintaan ja soveltamiseen.

*Rakennustieto Oy, 2012
ISBN 978-952-267-019-9
135 s.*

**Tilaukset verkkokaupasta www.rakennustietokauppa.fi
Puh. 0207 476 366**

RAKENNUSTIETO